

doživljaja plesa: dinamizam, fascinacija, evaluacija. Rezultati analize varijanse, pokazuju da glavni efekat faktora MEDIJUM nije značajan ni kod jedne ispitivane dimenzije. Glavni efekat faktora KOREOGRAFIJA statistički značajan samo kada se radi o dimenziji evaluacije ($F(2, 4) = 9.50, p < .050$), dok je interakcija faktora MEDIJUM i KOREOGRAFIJA značajna samo kada se radi o dimenziji fascinacije ($F(2, 4) = 6.86, p < .050$). Zaključili smo da medijum, preko koga plesači percipiraju ili percipiraju svoj doživljaj igre, ne utiče na to da se njihov estetski doživljaj igre značajno razlikuje, zatim da specifičnosti pojedine koreografije utiču na estetski doživljaj plesača, kao i to da se estetski doživljaj plesača različitih koreografija savremene igre međusobno razlikuje kada se one percipiraju kroz različite medijume.

Ključne reči: estetski doživljaj, savremena igra, plesači

BAZIČNE DIMENZIJE DOŽIVLJAJA EKSPRESIVNOSTI ARHITEKTONSKIH OBJEKATA

Slobodan Marković i Đorđe Alfirević

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet u
Beogradu
smarkovi@f.bg.ac.rs

Cilj istraživanja bio je da izdvoji bazične dimenzije doživljaja ekspresivnosti u arhitekturi. Ekspresivnost je definisana preko dva skupa svojstava koja čine jedinstveni izraz arhitektonskog objekta. Prvu grupu čine objektivna svojstva, kao što su forma (npr., pravougle, oble forme i sl.), boja (tope, hladne boje, šarenilo i sl.) složenost, pravilnost itd. Druga grupa obuhvata svojstva koje subjekt pripisuje arhitektonskom delu, kao što su agresivnost, opuštenost, prijatnost i sl. U eksperimentu je učestvovalo 40 ispitanika (20 arhitekata i 20 ne-arhitekata). Ispitanici su na 30 sedmočlanih bipolarnih skala procenjivali 20 fotografija arhitektonskih objekata. Skale i stimulusi su definisani u preliminarnoj studiji. U ovoj studiji izdvojeni su (a) bazični deskriptori kojima se u arhitektonskoj literaturi najčešće opisuje ekspresivnost, kao i (b) predstavnici arhitektonskih stilova različite ekspresivnosti. Matrice procena organizovane su po Ozgudovoj string-out metodi (matrice za pojedinačne stimulse nizane su jedna ispod druge). U analizi glavnih komponenti uz Varimax rotaciju ekstrahovana su četiri faktora: 1.

Agresivnost (najzasićenije skale: agresivno, napeto, grubo i sl.), 2. Regularnost (pravilno, ravno, prave linije i sl.), 2. Boja (šareno, jarke boje, tople boje i sl.) i 4. Estetika (lepo, zanimljivo, prijatno i sl.). Prvi i četvrti faktor referiraju na subjektivne dimenzije ekspresivnosti (agresivnost i estetika), dok se drugi i treći odnose na objektivne dimenzije (boja i regularnost). Da bismo ispitali grupisanje 20 arhitektonskih objekata po sličnosti profila procena na ovim dimenzijama ekspresivnosti, uradili smo K-means klaster analizu (vrednosti na dimenzijama dobijene su uprosečavanjem po tri najzasićenije skale). U soluciji sa dva zadata klastera objekti su se ravnomerno rasporedili (10 po klasteru). Prvi klaster smo nazvali „Kolerični“. On obuhvata objekte koji su procenjeni visoko na Agresivnosti i Boji, a nisko na Regularnosti. Drugi klaster smo nazvali „Flegmatični“. Njega čine objekti koji su procenjeni nisko na Agresivnosti i Boji, a visoki na Regularnosti. Objekti u oba klastera imali su visoke procene na Estetici. Rezultati ovog istraživanja sugerišu da se ekspresivnost arhitektonskih objekata može predstaviti preko profila izraženosti četiri bazične dimenzije (agresivnost, regularnost, boja i estetika) i da se na najoštijem planu mogu izdvojiti dva oblika ekspresivnosti – „kolerični“ i „flegmatični“.

Ovaj rad je pomognut sredstvima Ministarstva za obrazovanje i nauku Republike Srbije, projekat br. 179033.

Ključne reči: ekspresivnost, arhitektura, subjektivne dimenzije

ESTETSKI DOŽIVLJAJ VERBALNIH STIMULUSA KAO SREDSTVA KNJIŽEVNOG IZRAZA

Bojana Stajkić

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Beograd

bojanabozovic@yahoo.com

U okviru paradigme nove eksperimentalne estetike kolativna svojstva stimulacije smatraju se najsnažnijom determinantom estetskog doživljaja. Nalazi dobijeni u eksperimentima sa jednostavnim vizuelnim i auditivnim stimulusima, ali i umetničkim delima različitog modaliteta potvrđuju zavisnost estetskih sudova od kolativnih varijabli-novine, očekivanosti, složenosti stimulusa. Procenom stimulusa različitog stepena novine na evaluativnim skalama (prijatno, lepo, zanimljivo, ugodno), utvrđeno je da